

- olyan rugalmasabb magatartási kódok elfogadását ösztönözni, melyek a környezettel egyezőbb szabványosítási folyamatokhoz vezetnek, annak érdekében, hogy különösen a KKV-kat segíthessük az új termékek, új folyamatok, új szolgáltatások létrehozatala során abban, hogy e műszaki folyamatok gazdasági szempontból is érvényesek legyenek;
- kialakítani eszmecsere fórumokat, a belső piacot illető lisszaboni stratégia, és a környezetet és az egészségügyet illető 2004-2010 akcióterv között, annak érdekében, hogy az

összes a szabványosítási folyamatban érdekelt fél – CEN, a CENELEC, ETSI, KKV-k szabványosítás, ANEC (fogyasztók), TUTB (a dolgozók képviselői), ECOS (környezetvédelmi szervezetek), ipar, elosztás és szolgáltatások –, között a szakemberek közti párbeszédet kiterjeszthessük;

- támogatni az alap műszaki szabványosítás fejlesztését a termékek minőségére és az eljárásokra vonatkozó szabályozásokat illetően a mezőgazdasági és az élelmiszer termelés terén.

Brüsszel, 2004. szeptember 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Roger BRIESCH

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Városkörnyéki mezőgazdaság”

(2005/C 74/12)

2003. július 17-én, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elhatározta, hogy saját Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdésében foglaltak értelmében, saját kezdeményezésű véleményt bocsát ki „A városkörnyéki mezőgazdaság”-ról.

A „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció, amely a tárgyi bizottsági munka előkészítésének felelőse, a véleményét elfogadta 2004. július 6-án. A téma előadója: **J. CABALL i SUBIRANA** volt.

A 2004. szeptember 15-én és 16-án megtartott plenáris ülésén (szeptember 16-i ülésen), az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a jelen véleményt 132 igen szavazattal és 3 tartózkodással elfogadta.

1. Bevezetés

1.1 Termelő tevékenység a városi környezetben

1.1.1 A városkörnyéki területek kérdése különböző európai vitafórumokon érdekütközés és vita tárgya, köztük az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságban is. Egy olyan valósággal kell egyre inkább szembenézni, amely az EU számos közösségében jelen van a városiasodás, az iparosodás, a tercier szektor, a kommunikációs és szállítási, stb. infrastruktúra fejlődése következtében, amely felfalja a területet a mezőgazdasági termőföldek kárára, miatta egyre több mezőgazdaságilag művelhető terület válik jelentéktelenné, vagy versenyképtelenné.

1.1.2 A városkörnyéki térségben folytatott mezőgazdasági termelést az a városi környezet befolyásolja, amelyben kifejlődött, s amely negatívan hat rá és korlátozza gazdaságosságát. Ezek a negatív kihatások a fő okai annak, hogy a terület a káros környezeti kihatások következtében leromlik, és a város és falu közti társadalmi viszonyok megromlanak. A város és falu közti egyetértés hiánya olyan probléma, amely kezelésétől és megoldásától függően, akár jelentősen veszélyeztetheti magának a mezőgazdasági tevékenységnek a túlélését is.

1.1.3 A mezőgazdasági és városi területek hagyományos problémái mellett, egy új probléma merült fel, mégpedig, a városok körüli szabad területek védelme, ám mezőgazdasági

tevékenység nélkül. Ez az új probléma gyakorlatilag abból az elképzelésből származik, hogy az ilyen területeket „tematikus parkokká” kívánják alakítani, ahol minden mesterséges, és természetes környezetéből kiragadott lenne. Az elképzelés háttérében álló esztétikai kritériumokat tévesen a biodiverzitás megőrzését előíró jogszabályokkal próbálják igazolni, vagy olyan tájvédelmi koncepcióval, amely a mezőgazdasági tevékenységet megkísérelné a társadalom perifériájára küldeni, vagy néprajzi kirakat-tevékenységgé lezüllesztetni.

1.1.4 Az EU közös agrárpolitikája (KAP) kiemelten fontosnak ítéli meg az agrárgazdasági vállalkozások diverzifikálását olyan tevékenységek által, amelyek új jövedelmet termelnek a gazdák számára. Meg kell jegyezni, hogy mezőgazdasági művelés nélkül nem létezne falusi táj, vagyis a megművelt földek, állatok, rétek látványa, az ott tevékenykedő gazdákkal.

1.1.5 Mindez (a városi környezet nyomása, a mezőgazdasági termelők nélküli mezőgazdaság koncepciója és a KAP reformja) komoly problémákat vet fel a városkörnyéki mezőgazdaság folyamatosságát és stabilitását illetően. (Az ilyen jellegű problémák sokkal élesebben jelentkeznek itt, mint hasonló mezőgazdasági területeken, ami a mezőgazdasági tevékenység megszűnésének nagyobb kockázatára utal.)

1.1.6 A megművelhető területek visszaszorulása mellett, néhány tagállamban a gazdálkodás további nehézségekkel küzd, az ingatlanpiacot és a földbérletet szabályzó egyértelmű jogszabályok hiánya miatt. Mivel a termőföld piacon nem kapható áru, nehezebb a fiatalok számára a gazdálkodás megkezdése és a gazdaságok területének növelése. Számos állami, és magántulajdonos akadályozza a termőföld piacát, azáltal, hogy nem adja bérbé termőföldjét hivatásos mezőgazdasági termelőnek. A spekulatív folyamatok egyik formájáról van itt szó, amely számos városkörnyéki mezőgazdasági térség jövőjét teszi kilátástalanná, és amellyel az EU tagállamainak megelőző jogszabályok segítségével kell megbirkózniuk.

1.1.7 Ezeket a mezőgazdasági térségeket, melyeket nem kerültek el, az utóbbi évek falusi világát érintő változások sem, bizonyos érték és funkció jellemzi, amely meghatározza, hogy alkalmasak-e, az ott folytatott tevékenységre, vagy sem.

1.2 Sokkal több, mint pusztán egy gazdasági tevékenység

1.2.1 Az EGSZB, úgy is mint a vidékfejlesztési ügyek illetékes és közvetlenül érintett az európai vidéki területek fenntartható gazdasági, környezetvédelmi és szociális fejlődésében, felhívja a figyelmet arra, hogy a környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági szerep, amelyet a mezőgazdasági területek betöltenek, sokkal fontosabb a városkörnyéki területeken, mint az ország többi területén. Ennek egyik oka, hogy ezek a területek a zöld „tüdő” szerepét töltik be a nagyvárosok számára. Ezen túlmenően, ezek a mezőgazdasági területek a regionális tervezés kulcsfontosságú elemei, mivel megakadályozzák a városok mértéktelen túlnövekedését, alakítják a táj képét, és emberközeli szabják a városi környezetet. Azonban gazdasági szerepük, amely lényeges a megművelt földterület, és a jövő kilátásainak megőrzése végett, egyre csökken a rájuk nehezedő urbanizációs nyomás, és a városkörnyéki negyedek gazdasági életében a mezőgazdasági termelésnek tulajdonított csekély jelentőség következtében.

1.2.2 A Salzburgi konferencia első alapelve szerint: nincs mezőgazdaság élő vidék nélkül, sem élő táj mezőgazdaság nélkül⁽¹⁾. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a városkörnyéki mezőgazdasági területek igazi főszerplői a főállású mezőgazdasági termelők, ugyanakkor elismeri, hogy a mezőgazdasági termelést másodállásban végzők szerepe is jelentős, számos városkörnyéki negyedben.

1.3 Határok és lehetőségek: mezőgazdaság egy heterogén és állandóan változó térben

1.3.1 Az EGSZB tudatában van, hogy nem könnyű feladat a városkörnyéki térség fogalmának egyértelmű meghatározása, mivel ezek a területek rendkívül heterogének és állandó változás alatt állnak. Az ilyen területek a szigorú értelemben vett falusi területek, és a városi környezet ütközőpontjai;

⁽¹⁾ Szó szerint: „Nincs mezőgazdaság élő vidék nélkül, sem élő táj, mezőgazdaság nélkül”. A második európai vidékfejlesztési konferencia zárószava, Salzburg, 2003. november 12-14. MEMO 03/236

megőrzik az első alapvető jellegzetességeit, ugyanakkor magukba foglalják a második bizonyos jegyeit is.

1.3.2 A városkörnyéki negyedek közös pontja a területi, környezetvédelmi és szociális bizonytalanság, és az a tény, hogy a városok perifériáján helyezkednek el. Egészen pontosan az ezeken a területeken folytatott hivatásos mezőgazdasági termelést nevezzük „városkörnyéki mezőgazdaságnak”. A nagy agrár-vállalkozások együtt élnek a növénytermesztéshez társuló rekreációs, gyógykezelési, pedagógiai tevékenységekkel, illetve tájrendező és védő tevékenységekkel (tájvédők, kertészek, stb.). Ezek a tevékenységek különös fontosságra tettek szert egyes tagállamok bizonyos régióiban.

1.3.3 A városkörnyéki területek olyan vidéki területek, amelyeket a rájuk nehezedő sajátos és jellegzetes kötöttségek különböztetnek meg más vidéki területektől, és amelyek fennmaradása veszélyeztetett.

1.3.4 Másrésztől, a városkörnyéki mezőgazdaság az esetek legnagyobb részében olyan előnyökkel is rendelkezik, amelyeket a lehető legnagyobb mértékben ki kell használnia: a fogyasztói piac közelsége által felkínált lehetőségek, e közönség egyre növekvő érzékenysége a minőség, az élelmiszerbiztonság és az új tevékenységek társadalmi igényei iránt (szabadidő, környezetvédelmi oktatás, képzés, ökoturizmus, stb.). Ezek az új, kiegészítő tevékenységek lehetővé teszik a vállalkozói kockázatok megosztását, és javítják a mezőgazdasági jövedelmet.

1.3.5 A Tanács 1257/1999. (EK) sz. rendelete, amely a vidékfejlesztés támogatásáról rendelkezik az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap (EAGGF) segítségével, a 20. cikkelyben kimondja: „a hátrányos természeti adottságú térségekkel azonos megítélés alá esnek azok a különösen hátrányos helyzetű területek, ahol a mezőgazdasági művelési tevékenység fenntartása különböző feltételektől függhet, de feltétlenül szükséges a környezet megőrzése, vagy feljavítása, a természetes táj védelme, a turisztikai hasznosítás, vagy a strandolásra alkalmas tengerpart védelme érdekében”. Ez alátámasztja azt az álláspontot, amelyhez az EGSZB ragaszkodik, vagyis, hogy a városkörnyéki, mezőgazdasági művelés alatt álló területeket úgy tekintsék, mint „különleges nehézségekkel küzdő térségeket”.

1.3.6 A 2000-es menetrend és a KAP időközi felülvizsgálata új lökést adott ezeknek az iránymutatásoknak.

1.3.7 A Salzburgi konferencia zárószavának előszavában kiemelték, hogy „az európai mezőgazdasági termelőket segíteni szükséges többfunkciós szerepük ellátásában, mert az Unió egész területén egyszerre őrzik a falusi táj képét és termelnek a piaci viszonyok között”⁽²⁾. Ezt ismételte meg az EGSZB „A KAP második pilléréről: kilátások a vidéki területek fejlesztési politikájának változásaira” (a Salzburgi konferencia nyomán)⁽³⁾ témában megfogalmazott saját kezdeményezésű véleményében (előadó G.Bros).

⁽²⁾ Lásd az 1-es lábjegyzetet.

⁽³⁾ CESE 961/2004-NAT/243

2. A városkörnyéki mezőgazdaság megőrzésének és fejlesztésének célkitűzései

2.1 Az EGSZB véleménye szerint, a városkörnyéki mezőgazdasági művelés vitathatatlanul sajátos feszültségekkel terhes, melyek közvetlen kiváltó okai jól behatárolhatók. Konkrét intézkedésekre van szükség, a mezőgazdaságilag művelt, városkörnyéki területek fenntartásához, rendezéséhez és gazdálkodásuk irányításához. Ennek érdekében, az EGSZB javasolja, hogy támogassák azokat a mechanizmusokat és eszközöket, amelyek alkalmasak a városkörnyéki, mezőgazdaságilag művelt földterületek védelmére és fejlesztésére.

2.2 1. Célkitűzés: a városkörnyéki, mezőgazdasági művelés alatt álló földterületek társadalmi, politikai és közigazgatási elismerése különleges nehézségekkel küzdő vidéki térségként

2.2.1 A „közbenső városok” aktív és erős hálózatának támogatása

2.2.1.1 Az EGSZB megállapítja, hogy az európai földterület „nagyvárosiasodása” olyan jelenség, amely a nagyvárosok növekedését, és a termékeny földterületek folyamatos, és visszafordíthatatlan elvesztését vonja maga után, és ez a fő, és lényegi feszültség okozója a városkörnyéki térségekben, ahogyan erre a „Európai nagyvárosi térségek: társadalmi-gazdasági kihatások Európa jövőjére”⁽⁴⁾ című saját kezdeményezésű vélemény (előadó: Van Iersel) is rámutat.

2.2.1.2 A mezőgazdasági tevékenység elhalása nemcsak a mezőgazdasági szektorra hat vissza, hanem a természeti erőforrások megőrzésére, a városi lakosság életminőségének védelmére, és a földekkel való kiegyensúlyozott gazdálkodásra is.

2.2.1.3 Az európai földek kiegyensúlyozott és fenntartható fejlesztési távlatait szem előtt tartva, az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy **megteremtsék azokat a feltételeket, amelyek mellett létrejön a „közbenső városok” aktív és erős hálózata**, amelyeket nem a demográfiai súlyuk, hanem ütközőzóna jellegükből adódóan a vidék és a városok közötti közvetítő szerep jellemez.

2.2.1.4 Ennek a hálózatnak a létrehozása csak akkor lehetséges, ha körülötte fennmaradnak az érintetlen és a mezőgazdaságilag művelt területek, más szóval, olyan városkörnyéki területek, amelyek más funkciót is betöltenek, mint egyszerű elválasztó sávokat a beépített és a beépítetlen területek között, létükkel elősegítik és erősítik a városok arculatát, a biológiai diverzitást, és lehetővé teszik a fenntartható mezőgazdasági termelő tevékenységet.

⁽⁴⁾ Az együttműködési hálózat válasz arra a helyzetre, amelyet a különböző érdekek és/vagy hatáskörök ütközése jellemez, arra az egyre fokozódó igényre, hogy a működés legyen hatékony, hogy a problémákat integrált, szektorokon átívelő intézkedések segítségével oldják meg, valamint, hogy kapcsolatokat hozzanak létre, összehangoltan cselekedjenek és a felelősséget osszák meg egymás között. Ez együtt jár azzal, hogy a területi elkötelezettségű szereplők készek legyenek közös célok meghatározására, közös tervezésre és összehangolt együttes fellépésre.

2.2.2 A mezőgazdaság szerepének elismerése a város-vidék kapcsolatában

2.2.2.1 Az EGSZB számára kétségtelenül elsődleges fontosságú, hogy **társadalmi, politikai és közigazgatási elismerést kapjon ezeknek a városiasodott vidéki (városkörnyéki) negyedeknek a létezése, ahol mezőgazdasági művelés folyik, ahol hátrányos gazdálkodási adottságokkal kell megküzdeni, és amelyek a város-vidék kapcsolatában fontos szerepet játszanak.**

2.2.2.2 A városkörnyéki mezőgazdasági területek és a bennük folyó mezőgazdasági művelés elismerésének elsősorban azon problémák tanulmányozásán kell alapulnia, amelyekkel ezeknek a hátrányos adottságú térségeknek szembe kell nézniük, és amelynek kiváltó okai, másodsorban pedig **a bennük lakó értékek (vízhelyzet, tájkép, biodiverzitás, építészet, agrárszerkezet, stb.), valamint a bennük rejlő értékek alapján az általuk betölteni hivatott gazdasági, környezetvédelmi és társadalmi funkciók teljes elemzésén.**

2.2.3 Tudatosítás mint az elismerés eszköze

2.2.3.1 Nagyon fontos, hogy **a társadalom megértse, hogy a termőföld nem más, mint egy korlátozott természeti erőforrás**, olyan közös örökség, amelyet nehéz visszaszerezni, ha egyszer elherdálták, szétrombolták. Ennek érdekében, a leromlott városi területek és az elavult ipari negyedek rehabilitációs és regenerációs programjai segítségével, a városok centripetális (befelé történő) növekedési módjait kell kidolgozni, mivel így elkerülhető építkezési célból további földterületek feláldozása, másrésről pedig, jogszabályok alkalmazásával a mezőgazdasági területek megszerzésére irányuló spekulációs folyamatokat kell megszüntetni, amelyek pedig annyira elterjedtek számos európai város periferiáján.

2.2.3.2 Annak érdekében, hogy az ilyen területek társadalmi, politikai és közigazgatási elismerést szerezzenek, az EGSZB javasolja, az **európai intézkedések fokozását a városkörnyéki mezőgazdasági földterületek**, és rajtuk folyó művelés vonatkozásában. Az ilyen intézkedések keretében el kell ismerni a városkörnyéki területek értékeit és szerepét, és lehetővé kell tenni minden ország számára, hogy közös alapelveken nyugvó, saját törvényeivel biztosítsa védelmüket és fejlődésüket.

2.3 2. Célkitűzés: A városkörnyéki mezőgazdasági területek védelme az urbanizációs folyamatokba történő bekapcsolódástól tervezés, területrendezés és önkormányzati intézkedések eredményeként.

2.3.1 Az EGSZB úgy értékeli, hogy a városkörnyéki mezőgazdasági térség megőrzése érdekében nem elégséges, ha a társadalom és a politikusok pusztán elismerik az ilyen területek megőrzésére irányuló koncepciók fontosságát, az is feltétlenül szükséges, hogy minden tagállam rendelkezzen a városkörnyéki mezőgazdasági területek igazgatására vonatkozó eszközökkel, és alkalmazza is ezeket, azon spekulációs folyamatok megelőzésére, melyek a városkörnyéki termőföldek elhagyását eredményezik.

2.3.2 Az EGSZB szerint, ezeket a földgazdálkodási intézkedéseket hat pillérre támaszkodva kell létrehozni:

- a) az európai, nemzeti és regionális szintű **területtervezési és városi területrendezési** jogszabályi eszközök, illetve a nemzeti és regionális szintű föld tulajdonlási eszközök felhasználása, melyek különös figyelmet fordítanak a városkörnyéki, mezőgazdasági művelés alatt álló földeknek és az agrárpolitikának, és erősen megnehezítik a művelés alatt álló földek egyéb hasznosítási célra történő átminősítését;
- b) átlátható jogi eszközök azon helyzetek szabályozására, melynek keretében az állami, és magántulajdonos **átmenetileg nem művelik földjeiket**, a földbérleti szerződések szabályozása átlátható jogszabályi eszközök segítségével, lehetővé téve a hivatásos mezőgazdasági termelőknek az ideiglenesen művelésen kívüli földek bérbé vételét mezőgazdasági művelés és/vagy állattenyésztés céljára, a mezőgazdasági termelés fokozása érdekében.
- c) a városkörnyéki mezőgazdasági területek túlzott mértékű megadóztatásának elkerülése érdekében az ilyen területeknek a városi ipari és/vagy lakóterületekkel azonos mértékű adózási kulcs alá kell esniük.
- d) **új és jobb területrendezési kezdeményezések önkormányzati szinten**, a szubszidiaritás elvének (a helyi hatóságok és politikusok közös felelősségének) megerősítésével, mégpedig az önkormányzatok felett álló, az önkormányzatok közötti együttműködésre és területi kohézióra alapozott kritériumok figyelembe vételével;
- e) **új önkormányzati finanszírozási kritériumok, mint pl. a „védett mezőgazdasági területek” koncepció bevezetése**, amelynek keretében a mezőgazdasági művelés alatt álló területek védelme elsőbbséget élvez az ilyen területek urbanizációs célokra való hasznosításával szemben, amellyel csökkenteni lehetne az önkormányzati bevételek függőségét egyéb kritériumok alapján beszedett adóktól;
- f) „mezőgazdasági hatástanulmány” készítésének kötelező és kényszerű előírása az illetékes mezőgazdasági közigazgatás által minden olyan esetben, amikor a városkörnyéki, mezőgazdasági művelés alatt álló területekre olyan beavatkozást terveznek, amely maga után vonhatja a mezőgazdasági terület csökkenését.

2.3.3 Végül soron arról van szó, hogy a tervezés, területrendezés, földhasználat, önkormányzati finanszírozás és mezőgazdasági hatástanulmányok révén védeni kell a városkörnyéki, mezőgazdaságilag művelt térséget a város szüntelenül növekvő földéhségének nyomásától (a város területi növekedésétől, az ipari és a terciér szektor fejlesztésétől, a távközlési és energetikai infrastruktúrák terjeszkedésétől) és el kell kerülni a föld pusztulását, amely ürügyül szolgálhat a külvárosokban mezőgazdasági művelés alatt álló területeket lebecsülésére, és felszámolásuk igazolására.

2.4 3. **Célkitűzés: A városkörnyéki mezőgazdaság, és az általa érintett területek dinamikus és fenntartható fejlődésének biztosítása**

2.4.1 Az EGSZB nézete szerint, a városkörnyéki mezőgazdaság, és az általa érintett területek dinamikus és fenntartható fejlődése csak abban az esetben biztosítható, ha **helyi hatóságok számára alapvető szerepet biztosítunk, amely magában foglalja az önkormányzatok közötti gazdaságirányítást, ugyanúgy, mint az önkormányzatok felettes szervei által történő tervezést.**

2.4.2 Az szükséges ehhez, hogy a különböző városkörnyéki térségek egyesítsék erőiket és létesítsenek egy olyan **szervezetet, amelynek fő és nem pusztán védelmi célja a mezőgazdasági művelés alatt álló területek és magának a mezőgazdasági művelési tevékenységnek a felélénkítése, a földek megtartásának, használatának és gazdasági irányításának az önkormányzatok felettes szervei által készített tervek segítségével.**

2.4.3 A mezőgazdasági termelők részvétele ebben a szervezetben garantálná, a valódi **partnerkapcsolatok** kiépülését, lehetővé téve céljaik előmozdítását a helyi (polgári és politikai) közösségek, és egyéb érdekelt partnerek (egyetemek, környezetvédők, stb.) körében a mezőgazdaságilag művelt terület összehangolt igazgatásának érdekében.

2.4.4 A városkörnyéki negyedek igazgatásáért felelős személyeknek konzervatívoknak kell lenniük abban, ami a területi értékek megőrzését illeti, és nagy fantáziával és kreativitással rendelkező, haladó szelleműeknek, amikor a városkörnyéki mezőgazdasági művelésű térség funkcióit fejlesztő javaslatokról van szó. Szigorúan kell ragaszkodniuk a földhasználatra vonatkozó jogszabályi előírások betartásához. Más szóval, alkalmazniuk kell a fenntarthatóság kritériumait.

2.4.5 A szubszidiaritás a városkörnyéki mezőgazdasági területek igazgatásában alapvető fontosságú, mert általa lehet biztosítani, a hatóságok és a mezőgazdasági termelők elkötelezettségét a városkörnyéki mezőgazdasági területek megőrzésére és fejlesztésére. Lényegében **a fenntartható mezőgazdasági művelés érdekében megegyezés születik a közigazgatás és a mezőgazdasági termelők között.**

2.4.6 **Az igazgatásnak egy „együttműködési hálózaton”** ⁽⁵⁾ kell alapulnia az igazgatás állami és magán résztvevői között, melynek irányítását egy **„részvételi és irányító szerv”** vállalja fel. Ennek a szervnek összhangot kell teremtenie a közös célok és érdekek között, és az adott területre, és annak természeti erőforrásaihoz igazított határozott intézkedéseket kell ösztönöznie (pl. az adott terület termékeinek népszerűsítése, információs és kommunikációs technológiák alkalmazása, a környezeti oktatás sürgetése, tájvédelem, stb.). Más szóval, egy olyan szervnek kell lennie, amely létrehozza az általános feltételeket, felügyeli azok alkalmazását, és ösztönzi a városkörnyéki területek gondozására és támogatására irányuló intézkedéseket.

(5) Lásd az 1-es lábjegyzetet.

2.4.7 Gyakorlatilag követni kell, a városkörnyéki mezőgazdasági területeken is, a Salzburgi konferencián kijelölt irányt, amely külön kiemelte, hogy „a jövő politikájának racionalizálnia kell a vidéki térségek részére juttatott közösségi segítyeket a helyi, legalacsonyabb szintről kiinduló partnerkapcsolatok segítségével” [és] „nagyobb felelősséget kell rábízni a programokban résztvevő partnerekre, a pontosan megfogalmazott célokra és eredményekre alapozott közös stratégia meghatározása és kivitelezése vonatkozásában.” (A Salzburgi konferencia zárszavának 6. és 7. elve.)

2.4.8 A „fenntartható mezőgazdasági irányítás érdekében létrejött megállapodások” mellett, nem szabad elfelejteni azokat az önkormányzatok feletti szinten készült igazgatási projekteket sem, amelyeket tekintettel a mezőgazdasági földek területi jellemzőire (vidéki/városias jelleg) „**városiasodott vidéki**” **projektek** néven kellene bemutatni a közigazgatási és a földkezelési szervezeteknek, melyek feladata a mezőgazdasági művelés alatt álló területek állapotának védelme és visszaszerzése, és annak lehetővé tétele, hogy a város és a vidék közösen munkálkodva jövedelemre tegyen szert. Alapvető fontosságú, hogy a mezőgazdasági térségből származó, nem mezőgazdasági javak által termelt jövedelmek egy részét visszaforgassák a mezőgazdasági szektor javára.

2.4.9 A „városiasodott vidéki projekteket” támogatni kell a városkörnyéki mezőgazdasági terület „részvételi és irányító szerveinek” is, eleget téve a több szektorra kiterjedő követelménynek, amely egyesíti a termelés szempontjait a fogyasztói igények kielégítésével, a termelő tevékenység környezetkárosító hatását minimálisra csökkentő és a táj arculatát védelmező környezetvédelmi tényezőket, és azokat a társadalmi szempontokat, amelyek a városlakók igényeit elégítik ki, mint például a mezőgazdasági terület felhasználása szabadtéri és pedagógiai tevékenység kifejtésére.

2.4.10 Ahhoz, hogy a városiasodott vidéki területek számára a városkörnyéki mezőgazdasági területeket kezelő szervek fejlesztési projekteket és agrárgazdálkodási megállapodásokat dolgozzanak ki, az ilyen területek kezelésében résztvevő feleknek (közigazgatási szervek, különösen a helyi és a mezőgazdasági szektor illetékesei) előzetesen intézményes megállapodást kell megfogalmazniuk és jóváhagyniuk, a térség integrált igazgatásának szükségességéről.

2.4.11 Ez az intézményes megállapodás a helyi és a felettes közigazgatási szint, valamint a mezőgazdasági termelők között, követheti a „**Városkörnyéki Mezőgazdasági Chartában**” lefektetett általános elveket.

2.4.12 A charta megszilárdítása és a kölcsönös elkötelezettség megerősítése érdekében „**egy, a fenntartható fejlődésről és gazdálkodásról szóló stratégiai terv**” kidolgozása és elfogadása is hasznos lehet, amely meghatározná az alapelveket, a stratégiai irányvonalakat és a konkrét intézkedéseket, egy meghatározott városkörnyéki mezőgazdasági térség értékeinek megőrzése és szerepének fejlesztése céljából.

3. Záró következtetések

3.1 A városiasodott vidéki térség számára készített projektek beindítását és a kölcsönös elkötelezettséget rögzítő dokumentumok elkészítését a **város-vidék paktumban** lefektetett feltételekre kell alapozni, melyet a gazdálkodást irányító szervek határoztak meg, valamint a polgári és a mezőgazdasági szektor részvételének ösztönzésére irányuló intézkedésekkel kell alátámasztani. Ezek a paktumok az alábbi célok megvalósítását igénylik:

- a) **1. Célkitűzés:** léteznie kell egy, a városkörnyéki mezőgazdasági térségre vonatkozó **területvédelmi és fejlesztési projektnek**. Ilyen projekteket a regionális területfejlesztési, urbanizációs, vagy földhasználati tervek segítségével lehet kialakítani, a mezőgazdasági földterületek piaci forgalmát szabályozó különleges jogszabályok mellett.
- b) **2. Célkitűzés: a városkörnyéki mezőgazdasági művelésű területek mezőgazdasági használatban tartása** olyan jogi eszközök és mechanizmusok segítségével, melyek garantálják a folyamatos használatot, a lehető legnagyobb mértékben csökkentik az urbanizációs nyomást és a nem mezőgazdasági célú hasznosítást, és megkönnyítik a termőföldhöz való hozzáférést.
- c) **3. Célkitűzés: egy irányító szervezeten** alapuló integrált gazdasági irányítás a városkörnyéki mezőgazdasági területek fellendítése, és az ilyen területek értékességének tudatosítása érdekében. Ez bizonyára biztosítani fogja a dinamikus és fenntartható fejlődést egy olyan kötelezettségvállalás segítségével, amely a földterülettel való gazdálkodást **fenntartható agrárgazdálkodási szerződés formájában a városiasodott vidéki térség számára készített projektekre**, és a polgárok, a közigazgatás és a mezőgazdasági termelők közötti szerződéses kapcsolatra alapozza.

3.2 A fenti célok eléréséhez nélkülözhetetlenül szükségesek az alábbiak:

- a) **A nők és fiatalok aktív részvételének ösztönzése** a területfejlesztési projektekből és az agrárgazdálkodási szerződésekben, a területek jelenlegi és jövőbeni állapotának megőrzése érdekében.
- b) **Megértetni a polgárokkal**, hogy a mezőgazdasági termelés garantálja az élelmiszerbiztonságot, a környezetbarát termelési módszereknek és társadalmi felelősséggel történő alkalmazásuknak köszönhetően.
- c) **A víz fontosságának elismerése a városkörnyéki mezőgazdasági térségek helyzetének megszilárdításában.** Különleges jogszabályok szükségesek, amelyek nem korlátozzák a mezőgazdasági célra felhasználható víz mennyiségét, hanem a „új vízkultúrát” vezetnek be, melynek lényege a felszíni vizek és a talajvíz használatának csökkentése, és a szennyvíztisztítók által megszuirt víz újra felhasználása mezőgazdasági célokra.

- d) **A városkörnyéki mezőgazdasági térség támogatása**, a térség különleges nehézségeinek társadalmi tudatosítása által.
- e) **A mezőgazdasági jövedelmek és az infrastruktúra hatékonyságának növelését, és a mezőgazdasági tevékenységet kiszolgáló szolgáltatások javítását** célzó eszközök és intézkedések kidolgozása.
- f) **A piaci keresletnek megfelelő termelési és értékesítési rendszerek elősegítése**, különös tekintettel az élelmiszervászték bővítésének támogatására, a fenntartható és környezetkímélő mezőgazdasági tevékenység, a kulturális identitás és a kíméletes állattartás ösztönzése révén.

Brüsszel, 2004. szeptember 16.

- g) A természeti erőforrások **védelme** és felhasználásának **racionálizálása** (különösen a talaj, víz és táj vonatkozásában).

3.3 Tekintettel a városkörnyéki mezőgazdasági térségnek, és magának az európai városkörnyéki mezőgazdaságnak a sérülékenységére, az EGSZB rendkívül fontosnak ítéli meg egy **Európai Városkörnyéki Mezőgazdasági Megfigyelőközpont** létrehozását, amely, azon felül, hogy európai távlatokat nyit a városkörnyéki mezőgazdasági térségeknek és a bennük folyó mezőgazdasági tevékenységnek, hivatkozási alapja lehet az európai városkörnyéki mezőgazdaság helyzetéről szóló információk nyomon követésének, elemzésének és terjesztésének, továbbá találkozás és párbeszéd helyszínéül szolgálhat a helyi és regionális hatóságok, valamint a különböző érintett európai szervek között, valamint kezdeményezéseket indíthat ezen városkörnyéki területek és mezőgazdaságuk védelme és fejlődése érdekében.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Roger BRIESCH
